

PUUTTUMISEN

PORTAAT

Ohje johtajalle

PARTIO
scout

OPPAAN KÄYTTÖOHJE

Käytä tätä opasta kohdatessasi ei-toivottua käytöstä ryhmässäsi: kiusaamista, häiritsemistä, sääntöjen rikkomista. Tarkoituksena on edetä uuden rikkeen sattuessa aina seuraavalle portaalle. Käytä kuitenkin yhdessä toisten johtajien tai aikuisen tuen kanssa harkintaa. Rikkeen vakavuudesta riippuen voit hypätä joidenkin portaiden yli.

SISÄLLYS

Portaat

3-12

Ryhmätaso

Puhuttelu	3
Yhdessä läpikäyminen	
Itse soitettu puhelu huoltajille	4
Toimintasopimus	6

Osastotaso

Luotsin puhuttelu	8
Palaveri huoltajien kanssa	9
Seuraamukset	10

LPKJ-taso

Korkea johto puuttuu	11
Lastensuojelu	11
Erottaminen	11

Liitteet

12

Toimintasopimus	
Yhteystiedot	

Ensimmäinen porras: Puhuttelu

Kun lapsi/nuori ensimmäisen kerran rikkoo yhdessä sovittuja sääntöjä, johtaja pitää hänelle puhuttelun. Puhuttelulla pyritään herättelemään lasta/nuorta hoksaamaan, mitä sääntöä on rikottu ja miten. Tärkeintä on kasvatuksellisuus ja ratkaisujen löytäminen. Tilanteen vaatiessa voit edetä suoraan seuraaville rappusille.

Toimi näin:

- Toimi välittömästi tilanteen jälkeen, vähintään samana päivänä.
- Puhuttelua ei saa pitää muiden edessä. Menkää toiseen tilaan tai muuten tarpeeksi kauas. Huomioi kuuloetäisyys, esim. veden yli ääni kantaa pitkälle!
- Puhuttelun tavoitteena on päästä johonkin ratkaisuun
- Muista kasvatuksellisuus! Lapsen/Nuoren tulee ymmärtää, mitä on tapahtunut ja miksi häntä puhutellaan.
- Suhteuta oma toimintasi tilanteeseen.
- Jos et ole lapsen oma johtaja (laumanjohtaja, joukkueenjohtaja, vartionjohtaja, luotsi), ilmoita puhuttelusta lapsen omalle johtajalle.
- Jos tilanteessa on ollut mukana muita, käy tilanne läpi myös heidän kanssaan. Esimerkiksi kiusaamistilanteessa käy itse juttelemassa kiusatun kanssa ja käykää sopimassa tilanne yhdessä kiusaajan kanssa. Anteeksipyyntö on usein paikallaan!
- Jos tilanne vaatii, ota yhteyttä vanhempiin ja/tai osastonluotsiin

***Muista pitää
ryhmän muut
johtajat ja luotsi
ajantasalla
tilanteesta.***

Vinkit:

Käytä etunimeä ja minä-puhetta:

"Minusta tuntuu pahalta, kun sinä Erkki..."

Aloita kuulemalla tekijän oma versio:

"Kerropas Erkki, miksi me ollaan tässä..."

Varmista lopussa:

"Tuntuiko sinusta, että tämä puhuttelu oli reilu..."

Toinen porras: Yhdessä läpikäyminen

Kun lapsi/nuori rikkoo samaa sääntöä uudestaan, edetään seuraavalle portaalle. Tälle portaalle voidaan myös edetä suoraan, jos koko ryhmä on toiminut sääntöjen vastaisesti.

Toimi näin:

- Käydään heti puhuttelun jälkeen, jos tarvetta.
- Käsittele tilanne neutraalisti kaikkia osapuolia kunnioittaen.
- Tavoitteena kasvattaa kaikkia osapuolia.
- Voi olla myös kasvatuksellinen keskustelu koko ryhmän kanssa ilman nimiä tai tarkempia tietoja tapahtuneesta.
- Katsokaa ryhmän säännöt läpi ja muuttakaa niitä tarvittaessa.
- **Johtajan tehtävä on huolehtia, että tilanne on tasapuolinen ja turvallinen kaikille:**
  - On tärkeää, että kaikki ovat samassa tasossa asian äärellä. Esimerkiksi kaikki ovat piirissä lattialla tai kaikki istuvat pöydän ääressä (myös johtaja.) Näin keskustelutilanne pidetään tasa-arvoisena ja kaikki asian äärellä eikä kukaan saa ylivaltaa keskustelutilanteessa.
  - Muista kysyä myös hiljaisilta!
  - Voit käyttää erilaisia toiminnallisia menetelmiä asian käsittelyyn. Etkö tiedä, mitä ne ovat? Kysy rohkeasti kaverilta tai turva-aikuiselta. Apua löytyy varmasti!
  - Ota mukaan kaikki tilanteen osapuolet mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi nimittelytilanteessa ota mukaan nimittelijä ja nimitelty.

Vinkit:

Käytä neutraalia kieltä:

Ei näin: "Erkki veti turpaan." "Erkki kävi päälle."

Näin: "Erkki löi." "Erkki töni."

Kasvatuksellisen keskustelun voi käydä myös ilman nimiä ja tarkempia tietoja tapahtuneesta:

"Millaista täällä on olla, kun tönitään?"

"Miten partiossa olisi mukavampaa olla?"

Kolmas porras: Itse soitettu puhelu huoltajalle

Kolmas kerta toden sanoo: Jos saman lapsen/nuoren kanssa on ongelmia kolmannen kerran, edetään tälle portaalle. Tälle portaalle voidaan edetä myös suoraan, jos tilanne on vakava ja haluatte ottaa huoltajat heti mukaan.

Toimi näin:

- **Hoida heti tilanteen jälkeen!**
- Käy ensin tapahtunut läpi lapsen/nuoren kanssa. Katso kohta Puhuttelu s.3.
- Kerro puhuteltavalle, miksi kotiin pitää soittaa: On tärkeää, että huoltajat tietävät, miten partiossa on tullut käyttäytyttyä. On tärkeää, että lapsi/nuori kertoo asian itse rehellisesti ja kuulee seuraamukset.
- Sovitaan lapsen kanssa, mitä huoltajalle kerrotaan.
- Soita itse huoltajalle ja kerro lyhyesti, mistä ja miksi soitat.
"Hei! Tässä Reipas Laumanjohtaja täältä Pirpana-leiriltä! Teidän Pentillä ei ole mennyt tämä leiri ihan putkeen ja hänellä onkin hieman kerrottavaa sinulle."
- Lapsi/nuori kertoo:
  - Mitä on tapahtunut?
"Minä löin Uolevia ja Uolevi kaatui ja löi päänsä minkä vuoksi hän on nyt SAIRAALASSA."
  - Mitkä oli seuraukset?
"Olen pyytänyt anteeksi ja sovimme yhdessä, että en enää lyö Uolevia ja olen kaikkien kaveri, sekä tiskaan Uolevin astiat."
- **WARNING:** Potentiaalinen itkettäjä, älä säikähdä asiaa! Omalle huoltajalle väärinteon myöntäminen voi saada nuoren itkemään.
- Puhelun jälkeen voidaan vielä jututtaa tyyppiä ja kysellä fiiliksiä. Lohduta tarvittaessa (*"Tämä ei ole maailmanloppu. Nyt jatketaan eteenpäin toimien fiksummin."*) Päätetään tilanne lopulta ihan positiivisella mielellä.
- Ilmoita puhelusta osaston luotsille heti soittamisen jälkeen tai ennen puhelua.

Huoltajien yhteystiedot löytyvät Kuksasta.

Neljäs porras: Toimintasopimus

Jos lapsi/nuori ei ole ottanut opikseen aiemmista kerroista eli muuttanut toimintaansa, siirrytään tälle portaalle. Tällä portaalla on tarkoitus tehdä sitova sopimus, jossa lapsi/nuori lupaa, miten aikoo käyttäytyä ja sitoutuu yhdessä sovittuihin seuraamuksiin. Tämä porras ei voi olla ensimmäinen puuttumisen keino. Aloita jostain aiemmasta (tai siirry suoraan myöhempään). Tämä on viimeinen ryhmänjohtajien vastuulla oleva porras.

Toimi näin:

- **Viimeistään tässä vaiheessa tulee ottaa yhteyttä osastonluotsiin!**
- Jotta toimintasopimus voidaan kirjoittaa, täytyy epäasiallisesta käytöksestä keskustella ensin. Katso kohta Puhuttelu s.3.
- Voidaan kirjata puhuttelun aikana.
- Sopimus voidaan tehdä valmiille pohjalle. Katso liitteet.
- Tavoitteena keskittyä siihen, miten jatkossa toimitaan. Ei virheeseen joka on jo tapahtunut.
- Jos olet epävarma, kuinka tilanne kannattaa hoitaa, pyydä apua luotsilta tai turva-aikuisilta.
- Toimintasopimuksen tavoitteiden tulee olla realistisia eli ne on mahdollista saavuttaa.
- Toimintasopimuksen lupaukset ovat ehdottomia! Niiden rikkomisesta tulee seurauksia. Seuraukset kirjataan sopimukseen.
- Toimintasopimuksen tekemisestä kerrotaan huoltajille puhelimitse, tai heidät on voitu kutsua paikalle tekemään sopimusta.
- Toimintasopimus allekirjoitetaan, kopioidaan ja viedään näytettäväksi myös kotiin.
- Ota 3 kopiota. Yksi johtajalle ja kaksi kotiin vietäväksi, joista toinen tulee huoltajan allekirjoittamana takaisin.
- Muistakaa myös miettiä, mitä saa, kun pitää lupauksensa. On tärkeää iloita onnistumisista!

Vinkit:

Ei näin:

"Lupaan olla kiva."

Miten mitataan onnistuminen?

Näin:

"Lupaan puhutella muita kohteliaasti.

*Lupaan kuunnella, kun muilla on puheenvuoro. Lupaan olla
tönimättä."*

Mitä, jos ei onnistu?

*"Jos rikon lupaukseni, en saa osallistua seuraavalle
retkelle."*

Tärkeää:

Lupausten tulee olla realistisia.

Seuraamusten tulee olla kohtuullisia.

Sopimus on tärkeä toimittaa
vanhemmille tiedoksi.

Viides porras: Osastonluotsi puhuttelee ryhmän

Tässä vaiheessa vastuu puuttumisen portailta etenemisestä siirtyy osastonluotsille. Vaikka vastuu on siirtynyt luotsille, ryhmänjohtajat tekevät yhteistyötä luotsin kanssa. Ryhmänjohtajien tehtävänä on pitää osaston luotsi ajan tasalla ryhmän kuulumisista.

Toimi näin:

- Ryhmänjohtajat ja luotsit käyvät ensin tilanteen läpi keskenään ennen puhuttelua.
- Yhdessä voidaan suunnitella, miten asiaa käsitellään:
  - Toiminnalliset aktiviteetit voivat toimia paremmin, kun paikalla on verrattain tuntematon luotsi. Etkö tiedä, mitä ne voisivat olla? Kysy rohkeasti apua!
- Tavoitteena on päästä johonkin ratkaisuun, jotta ryhmä voi jatkaa toimintaansa.
- Yrittäkää löytää yhteinen aikana tätä varten mahdollisimman nopeasti. Jos osastonluotsi ei ole tavoitettavissa, ota mukaan joku muu aikuinen.
- **Vinkkejä luotsille keskusteluun:**
  - Muista kasvatuksellisuus! Tavoite on ottaa opiksi eikä hävetä.
  - Suhteuta oma toimintasi tilanteeseen: pienissä asioissa pienemmät reaktiot ovat paikallaan. Vakavammassa asiassa pitää johtajankin olla vakavana.
  - Rohkaise ja pyydä kaikkia kertomaan mielipiteensä. Huomioi erityisesti hiljaiset.
  - Kuuntele tarkasti ja sanallista etenkin lasten sanomisia ja tunteita uudelleen. Varmista, että ymmärrät oikein.
  - Katso myös kohdan Puhuttelu vinkit.
  - Lopuksi, kerro vielä jatkotoimenpiteet. Esimerkiksi luotsi tulee tsekkaamaan tilanteen ryhmässä kuukauden päästä.
- Älä kävele ryhmän oman johtajan yli. Muista ottaa myös hänen näkemyksensä huomioon.

Kuudes porras: Palaveri huoltajien kanssa

Tässä vaiheessa vastuu puuttumisen portailla etenemisestä on siirtynyt osastonluotsille. Vaikka vastuu on siirtynyt luotsille, ryhmänjohtajat tekevät yhteistyötä luotsin kanssa. Tässä vaiheessa tilanne voi olla jo tulehtunut: ryhmänjohtajat voivat olla hyvin väsyneitä ja ärtyneitä tilanteeseen. Osastonluotsin on tärkeää olla selkeästi vetovastuussa. Huoltajille osastonluotsi tuo uutta näkökulmaa tilanteeseen ja pystyy kommunikoimaan neutraalimmin tapahtuneesta.

Valmistautuminen

- Paikalle kutsutaan huoltajat ja lapsi/nuori, ryhmänjohtaja ja osastonluotsi. Paikalla kannattaa olla kaksi johtajaa - **ei enempää eikä vähempää**. Jos paikalle mennään suurella porukalla, tilanne voi vaikuttaa uhkaavalta huoltajille ja lapselle/nuorelle. Jos paikalla on yksin, voi myöhemmin joutua ikävään sana sanaa vastaan - tilanteeseen.
- Kerro etukäteen avoimesti ketä paikalle on kutsuttu.
- Osastonjohtajan tehtävä on informoida etukäteen lippukunnanjohtajia tapaamisesta.
- Suunnittele tapaaminen hyvin ja valmistaudu siihen. Ota selvää faktoista (ja todisteista) ja suunnittele tapaamiselle keskustelurunko.
- Lähde palaveriin **yhteistyöasenteella** ja **ratkaisukeskeisyys mielessä**. Tämä tarkoittaa sitä, että ajatellaan kaikkien olevan samalla puolella asiassa ja kaikkien haluavan ratkaista tilanne parhain päin. Tärkeintä on, että kaikki voivat poistua tilanteesta uudet toimintatavat mielessä ja säilyttäen omat kasvonsa.
- Pyydä tarvittaessa tukea valmistautumiseen (etenkin, jos tilanne on jatkunut pidempään ja luulet, ettet osaa olla neutraali.)
- Ota mukaan toimintasopimus, jos se on aiemmin tehty.

Palaverissa

- Palaverin puheenjohtaja ja vastuhenkilö on osastonluotsi.
- Aloita palaveri kysymällä huoltajien käsitystä tilanteesta ja ajatuksia palaveriin tulemisesta. Näin saat käsityksen vanhempien ennakkokäsityksistä.
- Kertaa kaikki toimenpiteet tähän mennessä ja mikä niiden vaikutus on ollut lyhyesti.
- Kertaa, mitä on tapahtunut edellisen portaan jälkeen eli, miksi ollaan täällä.
- Kysy lapselta/nuoren mielipidettä: kuinka tulevaisuudessa pitäisi toimia, jotta partiossa voi jatkaa. **Vaadi konkreettisia vastauksia.**

- Ei näin: "Olen kiltisti"
- Näin: "Puhuttelen kavereita kohteliaasti, en töni, osallistun leikkeihin.."
- Tehdään/päivitetään toimintasopimus. Katso kohta Toimintasopimus.
- Sovitaan kokeilujakso, jonka aikana saa näyttää pystyykö käyttäytymään paremmin.
  - Kokeilujakson pitää olla pidempi kuin viikko, mutta lyhyempi kuin puoli vuotta.
  - Sovitaan palkinnoista/rangaistuksista jakson päätteeksi. Esimerkiksi saa/ei saa osallistua leirille.
  - **Muistakaa iloita onnistumisista, jos siihen on aihetta!**

Ohjeita palaveriin

- Kuuntele enemmän kuin puhut.
- **Ole sensitiivinen:** vanhemmat ovat usein herkkiä lastaan koskevissa asioissa.
- Huolehdi, että kaikki saavat puheenvuoron.
- Pidä palaveri rauhallisessa tilassa ja varaa tarpeeksi aikaa.
- Kerro palaverin alussa, mihin asti palaveri kestää (maksimissaan 1h).
- Älä kävele nuorten johtajien yli.

Kuudennen portaalan sovitut seuraamukset

- Sovitaan aina huoltajien kanssa palaverissa.
- Rajallinen kesto (esimerkiksi kielto osallistua kesäleirille tai kuukauden kokouksiin).
- Yhdessä tehdyistä sopimuksista ei lipsuta vaan pidetään kiinni.
- Osastonluotsin tehtävä on informoida lippukunnanjohtajia ja pitää huoli, että sopimusta noudatetaan.
  - Esimerkiksi jos sopimukseen kuuluu, ettei saa tulla kesäleirille, osastonluotsi pitää huolen, ettei kyseinen lapsi/nuori ilmoittaudu leirille.
  - Osastonluotsi on myös kotiin yhteydessä, jos ilmoittautuminen ilmestyy.
- Muistakaa juhlistaa onnistumisia ja laittaa kiitosta myös huoltajille.

Seitsemäs porras: Korkea johto puuttuu

Jos kaikista yrityksistä huolimatta sovitut seuraamukset eivät muuta lapsen/nuoren toimintaa, on aika ottaa yhteys lippukunnan korkeimpaan johtoon. Näin myös vastuu puuttumisesta siirtyy lippukunnanjohtolle.

Lippukunnanjohtajat päättävät, miten toimivat asian kanssa. Kun on päädytty näin pitkälle, tilanteet ovat yleensä hyvin erilaisia eikä niihin ole yhtä oikeaa ratkaisua.

Mahdollisia toimenpiteitä

Lastensuojeluilmoitus

- Lippukunnanjohtajat miettivät tarpeellisuuden tapauskohtaisesti.
- Tapauksesta riippuen voidaan tehdä myös ilman korkeinta johtoa, mutta tästä tulee aina tiedottaa lippukunnanjohtajille.
- Lisätietoa saat Turvallisesti yhdessä -ohjeistuksesta <https://partio.emmi.fi/l/TSCfdVn7XnDJ>

Erottaminen

- Vain lippukunnanjohtaja yhdessä johtajaneuvoston kanssa voi erottaa jäsenen. Jäsen voidaan erottaa, jos hän toimii vastoin Pohjan Veikkojen sääntöjä muita omalla toiminnallaan vaarantaen.

Liitteet

Toimintasopimus (kopioi seuraavalta sivulta)

Turva-aikuiset

Turva-aikuisten yhteystiedot löydät lippukunnan nettisivuilta:

Toimintasopimus

Nimi: _____

Millä tavalla on toiminut kokouksissa/leireillä ei-toivotusti?

Miten _____ lupaa muuttaa toimintaansa?

Sopimuksen rikkomisesta tulevat yhdessä sovitut seuraukset:

Sopimuksen noudattamisesta tulevat yhdessä sovitut palkinnot:

Sopimusta tarkastellaan seuraavan kerran _____
(milloin?)

Sopimuksen laativat:

(nimi, allekirjoitus)

(johtajan nimi, allekirjoitus)

(johtajan nimi, allekirjoitus)